

Výtvarná Vysočina

Existuje něco jako výtvarné umění Vysočiny? Odlišuje se něčím od tvorby kdekoli jinde?

Ačkoliv v jednotlivých oblastech tohoto kraje lze vystopovat osobitou tvářnost místní výtvarné kultury, jen těžko lze hledat širší společné jmenovatele. Potíž zde nastává již v tom, zda je současné umění vůbec ještě ovlivňováno místním prostředím, v němž vzniká, zda jej vnímá a reflektuje.

V současném světě se díky rozvoji informační a komunikační infrastruktury proměňují po staletí platné kulturní charakteristiky. Dochází k celosvětovému propojování, prolínání a splynutí. Na jednu stranu se umělci otvírá nepřehledné množství nových podnětů a zdrojů inspirace z celého světa, na stranu druhou dochází k přetrhávání hlubších kontaktů s daným prostředím, kde umělec žije. Žije se rychleji, vše se více proměňuje a i migrace lidí je častější.

Širší podnětů sice podněcuje různorodost a individuálnost projevu, dle některých teoretiků však zároveň dochází k určité unifikaci a rozměňování výtvarné kultury v celosvětovém měřítku.

Jsme svědky toho, jak se současní světově uznávaní tvůrci dostávají díky globalitě do slepé uličky. Paradoxně se vytrácí originalita – invence, hloubka, opravdovost a náplň.

Svůj podíl na tom všem samozřejmě má též masová mediální popkultura a soudobé přečeňování ekonomických aspektů lidské civilizace.

Za této situace je velká naděje umění mimo oblast tzv. „velkého umění“, v tvorbě, která není drcena soukolím trhu, která je spontánní a vzniká z niterné potřeby. Ne vše, co takto vzniká je samozřejmě světového formátu. Přesto přináší poctivost tvorby, což je samo o sobě hodnotou.

Možná překvapivě však právě na tzv. „regionální bázi“ někdy vzniká to, co svým přínosem a obsahem region zdaleka přesahuje. Ostatně po staletí trvajícím schéma kulturních center a jejich vlivu na periferie přestává být platné. V současné době se každé místo stává do určité míry centrem, které má možnost přijímat a vysílat vlivy po celém světě.

Každé místo v sobě nese svoji jedinečnost. Jeho paměť sahá hluboko do historie, stopy minulých událostí zanechávají své otisky. Je průsečíkem mnoha sil z různých oblastí přírodního a tedy i kulturního, lidského, dění.

Dokáže-li se tvůrce v té přemíře vlivů ode všech odpoutat a dát růst umění z jeho vlastního nitra, pak v něm bude vždy nějakým způsobem obsažen odraz časoprostorového bodu místa vzniku, ať již to bylo záměrem či nikoliv.

Umělecké dílo se stane výsostným místem paměti.

Daniel Novák
24.7. 2008, Jihlava